

Forslag

til

Lov om ændring af lov om sundhedsplejerskeordninger.

Fremsat den 3. februar 1971 af *indenrigsministeren*.

I § 6, stk. 3, i lov nr. 227 af 31. maj 1963 om sundhedsplejerskeordninger, som ændret ved lov nr. 463 af 15. december 1967, ændres „1970-71“ til: „1973-74“.

Bemærkninger til lovforslaget.

I forbindelse med gennemførelsen af den gældende lov om sundhedsplejerskeordninger, der trådte i kraft den 1. juli 1963, blev det overvejet at pålægge kommunerne en egentlig pligt til at etablere sundhedsplejerskeordninger. Tanken herom måtte imidlertid opgives, da antallet af sygeplejersker med den nødvendige supplerende sundhedsplejerskeuddannelse ikke var tilstrækkeligt. Med henblik på senere overvejelser af dette spørgsmål blev der i loven indsat en bestemmelse, hvorefter loven skulle optages til revision senest i folketingsåret 1967-68.

Da det imidlertid i 1967 stod klart, at kommunerne siden gennemførelsen af 1963-loven vel i betydeligt større omfang end før havde oprettet nye sundhedsplejerskestillinger, men at tilgangen af nye sundhedsplejersker langtfra havde været tilstrækkelig til, at alle disse stillinger havde kunnet blive besat, og da det var oplyst, at sundhedsstyrelsen havde nedsat et udvalg til at overveje en ændret tilrettelæggelse af sundhedsplejerskernes arbejde, blev fristen for lovens revision ved lov nr. 463 af 15. december 1967 udskudt til folketingsåret 1970-71.

Det af sundhedsstyrelsen nedsatte udvalg har i efteråret 1970 afgivet sin betænkning; der bl. a. indeholder en række forslag vedrørende en ændret tilrettelæggelse af sundhedsplejerskernes arbejdsområde og ordningernes administrative organisation.

På grundlag af de erfaringer, der er indvundet fra en række kommuner, hvor man på forsøgsbasis har etableret sundhedsplejerskeordninger med en traditionel arbejdstilrettelæggelse, foreslår udvalget bl. a., at sundhedsplejerskernes arbejde — i stedet for som hidtil, hvor arbejdet har været tilrettelagt således, at sundhedsplejersken aflægger et antal

rutinemæssige besøg hos alle børn i 1. leveår og derefter ophører med kontrollen — for fremtiden i højere grad tilrettelægges som en behovspræget service, således at alle børn tilses den første tid efter fødslen, mens tilsynet derefter — og også udover 1. leveår — koncentrerer om de børn, hvis sundheds- eller miljøproblemer gør fortsat sundhedsplejersketilsyn ønskeligt.

Det foreslås tillige, at sundhedsplejersken aflægger besøg hos gravide nogen tid før fødslen for at få kendskab til familiens eventuelle behov og for at tilrettelægge besøgene efter fødslen.

Endvidere foreslås det, at sundhedsplejerskerne, i det omfang personalesituationen tillader, får til opgave at bidrage til, at personer, herunder ældre, med aktuelle eller potentielle handicaps opsøges, vejledes og støttes med gennemførelsen af lægelig og/eller social behandling. Sundhedsplejerskerne bør derfor tillige kunne varetage hjemmesygeplejearbejde med bistand af sygehjælpere.

Udvalget har stærkt understreget betydningen af, at løsningen af sundhedsplejerskernes opgaver koordineres med løsningen af de opgaver på det sundhedsmæssige og sociale område, som påhviler andre organer og institutioner, først og fremmest de praktiserende læger og hjemmesygeplejeordningen.

Udvalget foreslår endvidere, at opgaven med etablering af sundhedsplejerskeordninger henlægges til amtskommunerne, og at der i hver amtskommune ansættes en ledende sundhedsplejerske, der får til opgave med bistand af assisterende amtssundhedsplejersker og fornødent kontorpersonele og i samarbejde med amtslægeinstitutionen og amtsrådets social- og sundhedsudvalg at udarbejde og formulere

F. t. l. vedr. sundhedsplejerskeordninger.

sundhedsplejerskeinstitutionens opgaver svarende til de sundhedsmæssige og sociale behov inden for området. Det fremhæves, at der herved vil være taget skridt til etablering af en samlet faglig ledelse for sundhedsplejerske — og hjemmesygeplejeordningerne.

Endelig foreslår udvalget, at etablering af sundhedsplejerskeordninger pålægges amtskommunerne samt Københavns og Frederiksberg kommuner som en pligt. Udvalget er gået ud fra, at den hidtidige refusionsordning med 50 pct. statsrefusion bortfalder ved nyordningens gennemførelse.

Efter udvalgets beregninger over det antal sundhedsplejersker, som vil være nødvendigt for at skaffe dækning af hele landet med ordninger i overensstemmelse med udvalgets forslag, viser det sig

imidlertid, at den hidtidige mangel på uddannede sundhedsplejersker fortsat vil være en hindring for opnåelsen af det stillede mål, idet en fuldstændig gennemførelse af de fremsatte forslag vil medføre et behov for en samlet nettoforøgelse af antallet af sundhedsplejerskeuddannede sygeplejersker på henved 100. Det kan i denne forbindelse om situationen under den nuværende sundhedsplejerskeordning oplyses, at i januar 1971 var 57 af de i hele landet oprettede 593 sundhedsplejerskestillinger ubesatte, samt at der i 39 af landets kommuner endnu ikke er oprettet sundhedsplejerskestillinger.

Om antallet af sundhedsplejerskeordninger i januar 1971 kan gives følgende oplysninger:

	Amtskom- munale ordninger		Primær- kommunale ordninger		Ialt med sundheds- plejerskeordning			Antal kommuner uden sundheds- plejerskeordning	
	Antal komm.	Antal shp. ordn.	Antal komm.	Antal shp. ordn.	Antal komm.	Antal shp. ordn.	Heraf antal komm. kun delvis dækket	Antal komm.	Indbygger- antal pr. 1.-7.-70
Københavns kommune			1	1	1	1			
Frederiksberg kommune			1	1	1	1			
Københavns amtskommune . . .			20	14	20	14			
Frederiksborg amtskommune . . .	18	1	1	1	19	2			
Roskilde amtskommune . . .	9	1	2	2	11	3	1		
Vestsjællands amtskommune . . .	19	1	4	4	23	5			
Storstrøms amtskommune . . .	21	1	3	3	24	4	2		
Børnholms amtskommune . . .	5	1			5	1			
Fyns amtskommune . . .			27	20	27	20	4	5	33.134
Sønderjyllands amtskommune . . .	8	1	11	10	19	11	1	4	28.683
Ribe amtskommune . . .			10	10	10	10	1	4	21.159
Vejle amtskommune . . .	14	1	2	2	16	3			
Ringkøbing amtskommune . . .	12	1	6	6	18	7	13		
Århus amtskommune . . .			19	18	19	18	2	7	51.389
Viborg amtskommune . . .			4	4	4	4	3	13	105.348
Nordjyllands amtskommune . . .	13	1	8	8	21	9	4	6	50.636
Hele landet	119	9	119	104	238	113	31	39	290.398

Efter at uddannelseskapa­citeten fra september 1970 er blevet forøget med 50 pct. ved oprettelsen af en sygeplejerskehøjskole i København, der tilbyder en sundhedsplejerskeuddannelse efter samme retningslinier som Danmarks Sygeplejerskehøjskole i Århus, kan der i de kommende år forventes uddannet i alt 45 sundhedsplejersker årligt. Da af­gangen blandt de allerede ansatte sundhedsplejersker som følge af alder og andre årsager imidlertid i de kommende år forventes at ville udgøre et tilsvarende antal, vil en fuldstændig gennemførelse af udvalgets forslag nødvendiggøre en yderligere, betydelig udvidelse af uddannelseskapa­citeten. Udvalget har på denne baggrund foreslået, at sundhedsplejerskernes arbejde først og fremmest tilrettelægges med henblik på den behovsprægede sundhedspleje til familier med spædbørn og småbørn, og at sundhedsplejerskerne først senere — efterhånden som tilgangen af nyuddannede gør det muligt — tillige deltager i det sundhedsfremmende arbejde blandt skolebørn og handicappede m. v. Udvalget har dog ikke behandlet spørgsmålet om, hvorvidt og på hvilken måde man med en således begrænset mål­ sætning for sundhedsplejearbejdet vil kunne opnå landsomfattende dækning med det forhåndenværende antal sundhedsplejersker.

De årlige driftsudgifter ved en fuldstændig gennemførelse af udvalgets forslag er af udvalget opgjort til ca. 42 mill. kr. i 1970-løn- og prisniveau. Hertil kommer de ikke opgjorte udgifter ved den udvidelse af skolelægenes sekretærmæssige bistand, som vil være en forudsætning for gennemførelsen af den del af udvalgets forslag, der vedrører omlægningen af skolesundhedsplejerskernes virksomhed. Der er ej heller i udgiftsopgørelsen taget hensyn til ud­gifterne ved den af udvalget forudsatte forøgelse af uddannelseskapa­citeten.

De samlede årlige udgifter ved de bestående kommunale sundhedsplejerskeordninger og ved skolesundhedsplejen er for finansåret 1971-72 anslået til i alt ca. 38 mill. kr.

Indenrigsministeriet har endnu ikke afsluttet sine overvejelser om, i hvilket omfang og på hvilken måde de af udvalget fremsatte tanker bør føres ud i livet. Spørgsmålet herom, herunder navnlig spørgs­målet om hvorvidt opgaven med etablering af sundhedsplejerskeordninger bør henlægges til amtskom­munerne eller til kommunerne, må bl. a. ses i sam­menhæng med resultatet af de igangværende over­vejelser vedrørende de organisatoriske forhold i for­bindelse med de øvrige offentlige foranstaltninger

på sundheds- og socialvæsenets område. Hertil kom­mer de praktiske og bevillingsmæssige problemer i forbindelse med den udvidelse af sygeplejerskehøj­skolernes undervisningskapa­citet, som en gennem­førelse af udvalgets forslag vil nødvendiggøre.

Uanset at indenrigsministeriet i princippet kan tilslutte sig udvalgets tanker vedrørende det ønske­lige i en omlægning af sundhedsplejerskernes ar­bejdsopgaver i retning af en koncentration af arbej­det omkring den behovsprægede sundhedspleje først og fremmest til familier med børn, men også til andre med aktuelle eller potentielle handicaps, er det for indenrigsministeriet klart, at en sådan omlæg­ning bl. a. vil have nøje sammenhæng med spørgs­målet om hjemmesygeplejerskernes fremtidige virk­somhedsområde.

Indenrigsministeriet har derfor tiltrådt, at sund­hedsstyrelsen allerede i foråret 1969 anmodede det fornævnte udvalg — suppleret med nogle særligt sagkyndige på hjemmesygeplejeområdet — om til­lige at overveje hjemmesygeplejerskernes virksom­hedsområde, men en betænkning herom kan først forventes at foreligge i løbet af 1972.

Sundhedsstyrelsen, der i princippet har anbefalet gennemførelsen af de forslag, der er fremkommet vedrørende sundhedsplejerskeordningernes frem­tidige tilrettelæggelse, har tilkendegivet, at en endelig udformning af forslagene bør afvente resultatet af overvejelserne vedrørende hjemmesygeplejeordnin­gens forhold.

Overvejelserne om sundhedsplejerske- og hjemme­sygeplejeordningens fremtidige tilrettelæggelse bør tillige i nogen grad ses i sammenhæng med resulta­tet af de igangværende overvejelser om jordmoder­væsenets fremtidige ordning, ligesom det — bl. a. i lyset af den forestående reform af det gældende sy­gesikringssystem — kunne være nærliggende at overveje mulighederne for til sin tid at søge gennem­ført en lovteknisk forbedring gennem en koordina­tion af bestemmelserne vedrørende de profylaktiske foranstaltninger på sundhedsvæsenets område, der af det offentlige stilles til befolkningens disposition til beskyttelse af den opvoksende slægt, f. eks. reg­lerne om adgang til vederlagsfri undersøgelser for svangre, lægeundersøgelser af børn, sundhedsplejerskeordningen m. fl.

Da en reform af sundhedsplejerskeordningen så­ledes forudsætter en række overvejelser og under­ søgelser, foreslås fristen for lovens revision udskudt til senest folketingsåret 1973-74.